

Як інструмент електронних консультацій допомагає українцям під час війни

Впродовж останніх років інструменти електронної демократії допомагали зміцнювати народовладство та сприяли проактивності суспільства. Нікого більше не дивують онлайн-зустрічі політиків та електронне голосування.

Значним досягненням електронної демократії в Україні стало створення цифрової платформи **E-DEM** у 2018 році. Ця вебплатформа має на меті полегшити доступ громадянам до різних інструментів е-демократії. Її розроблено швейцарсько-українською Програмою EGAP, що виконується Фондом Східна Європа.

На платформі доступні різні інструменти: місцеві петиції, громадський бюджет, відкрите місто та консультації з громадськістю. Останні дозволяють громадянам висловлювати свою думку, беручи участь в опитуваннях або залишаючи коментарі онлайн.

З початком повномасштабної війни українці все частіше почали використовувати е-консультації для дерусифікації своїх міст, селищ та вулиць.

Розповідаємо, як інструменти е-демократії допомагають місцевій владі реагувати на потреби суспільства в умовах війни.

КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

**Висловлюй позицію.
Відстоюй рішення.
Впливай на майбутнє!**

Платформа електронної демократії E-DEM

Платформа E-DEM пропонує широкий спектр можливостей для залучення громадськості:

- ▶ Місцеві петиції – мешканці впливають на розвиток громади шляхом подання петицій до органів місцевого самоврядування.
- ▶ Громадський бюджет – жителі пропонують власні проекти для покращення життя громади. Проекти-переможці отримують кошти з місцевого бюджету.
- ▶ Відкрите місто – мешканці можуть повідомити місцеву владу про проблеми громади, а також самостійно нанести «корисні об'єкти», такі як лікарні, школи, паркування, туристичні об'єкти, зони безкоштовного Wi-Fi, пункти прийому батарейок тощо, на карту міста.
- ▶ Консультації з громадськістю – мешканці можуть висловитися щодо різних питань розвитку громади.

Ефективність і зручність є головними перевагами платформи E-DEM. Тут цифри свідчать за себе: різними інструментами платформи користуються понад **1,9 мільйона українців**.

Крім того, до платформи підключено більш ніж **500 органів місцевого самоврядування**. Від моменту її запуску було подано близько 25 000 петицій, підтримано майже 1900 проектів громадського бюджету, проведено близько 1800 консультацій і вирішено більше 30 000 питань громади.

За словами **Олександри Радченко**, координаторки компоненту «Е-демократія» Програми EGAP Фонду Східна Європа, E-DEM – це, перш за все, про зручну та інклюзивну комунікацію між владою та народом «знизу вгору».

«Електронна демократія дозволяє впливати на ухвалення рішень і розподіл бюджету на рівні громади. З одного боку, мешканцям легше достукатися до влади, адже вони краще за будь-кого знають про проблеми громади. З іншого боку, інструменти електронної демократії є додатковою формою комунікації, за допомогою якої держава може визначити ключові проблеми громади, а отже, краще визначити свої пріоритети. Завдяки е-демократії місцеві жителі можуть знайти однодумців і спільно пропонувати вирішення проблем громади», – зазначає Олександра.

Платформу E-DEM Олександра Радченко порівнює зі зручним магазином: «Можна зайти і одразу побачити та вибрати те, що є на полицях громади. Кожен інструмент ефективний для вирішення конкретної проблеми. Мешканці громад можуть скористатися інструментами платформи будь-де і будь-коли». Тож однією з ключових переваг E-DEM є спрощення доступу до демократичних процедур.

Консультації з громадськістю

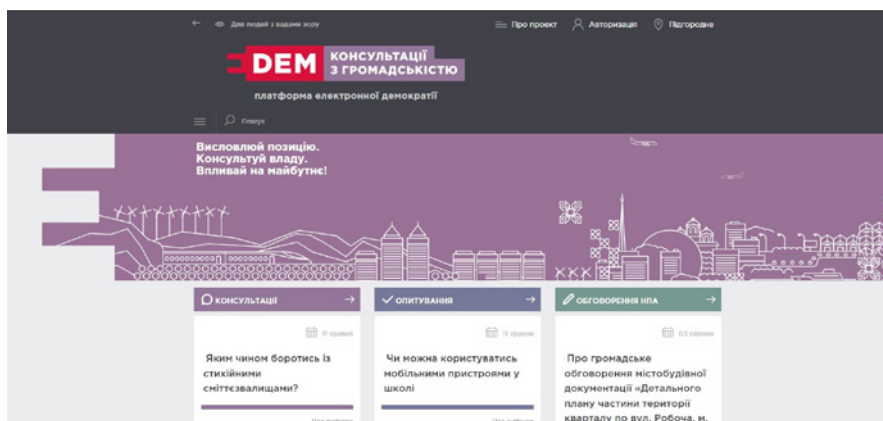
Як громадяни обмірковують і ухвалюють спільні рішення? Вони за чи проти законопроекту? Які їхні основні потреби та пріоритети?

Такий інструмент е-демократії, як консультації з громадськістю, допомагає визначити пріоритети громад та дозволяє жителям впливати на рішення влади.

Громадяни можуть висловити свою думку та проголосувати з різних питань локального значення онлайн. Тепер, щоб бути почутими, потрібні мінімальні зусилля.

Інструмент електронних консультацій надає можливість брати участь у:

- Консультаціях – громадяни можуть прокоментувати рішення місцевої влади з того чи іншого питання. Наприклад, коли громада розмірковує над встановленням різдвяної ялинки чи проведенням масових заходів.
- Опитуваннях – дозволяють жителям обирати пропозиції від влади шляхом голосування, скажімо, за нові назви вулиць, які замінять радянські.
- Обговореннях нормативно-правових актів – мешканці мають нагоду долучитися до онлайн-дебатів і прокоментувати законопроекти до їхнього ухвалення.

Е-консультації економлять час і гроші громадянам і владі. Вони доводять свою практичність і за часів пандемії. Але перевагами електронних консультацій є не лише зручність та заощадження ресурсів.

Важливо, що цей інструмент допомагає посилити демократію в Україні. Демократичні процеси онлайн дозволяють залучити все більше громадян до політичного життя громади і країни.

Молодь, як правило, більш активна в інтернеті, тому може взяти участь у голосуванні щодо місцевих питань, не виходячи з дому чи університету. Стосовно населення працездатного віку, інструмент е-консультацій забезпечує їхню залученість до життя громади навіть у робочий час, адже тепер для участі в консультаціях їм не треба лишати офіс посеред робочого дня.

Е-консультації також значно полегшують участь людей з інвалідністю, тих, хто перебуває в лікарні, та людей похилого віку. Для того, щоб взяти участь в е-консультаціях, користувачам потрібно лише зареєструватися на платформі за допомогою свого BankID або електронного цифрового підпису. Зараз по всій Україні інструментом е-консультацій користуються близько 200 громад, у яких зареєстровано 26 тисяч індивідуальних користувачів.

Електронні консультації мають безліч переваг. По-перше, вони слугують «містками комунікації між мешканцями та місцевою владою», зазначає Олександра Радченко. По-друге, оскільки ініціатива щодо питань, які виносять на е-консультації, походить від уряду, цей інструмент є «важливим інструментом для формування політики. Адже якщо влада виступає з такою ініціативою – вона готова прислухатися до того, що говорять люди. Інструмент також показує, що люди можуть бути партнерами у вирішенні місцевих питань», – каже експертка.

По-третє, цей онлайн-інструмент допомагає місцевій владі розставити пріоритети. Як зазначає Олександра, «...громада може потребувати вирішення проблем, яких не можуть вирішити просто експерти. Електронні консультації стають у пригоді, бо так влада може показати людям, що вона готова слухати та діяти в інтересах більшості, що і є основою демократії».

Консультації з громадськістю як інструмент дерусифікації

Хоча здебільшого на владу не покладається зобов'язання дослухатися до громадської думки при ухваленні рішень, органи місцевого самоврядування зазвичай враховують результати опитувань. Особливо – коли йдеться про такі чутливі теми, як дерусифікація. З початком повномасштабного вторгнення Росії для багатьох українців червоною лінією стали вулиці чи міста, названі на честь політичного або культурного діяча часів СРСР, який сприяв колонізації України. Консультації з громадськістю дозволяють мешканцям обрати нову назву для вулиці, мікрорайону або міста.

Начальниця загального відділу Первомайської міської ради та модераторка Платформи E-DEM **Ольга Глущенко** розповіла, як електронні консультації допомогли громадянам обрати нову назву для міста.

Українці асоціюють назву «Первомайський» з процесом індустріалізації, який СРСР розпочав на окупованих ним українських територіях, починаючи з 1920-х років. Індустріалізація мала на меті утвердження військово-економічної могутності СРСР, а також укорінення тоталітарного режиму та більшовицької ідеології у свідомості людей. Процес здійснювався за рахунок життя і добробуту селян і супроводжувався масовими репресіями.

Це українське місто (раніше відоме як Лихачеве), розташоване в Харківській області, було названо «Первомайський» на честь російського державного свята «Першого травня» за часів комунізму. Воно вшанувало працівників, проти яких СРСР використовував так звану трудову мобілізацію, коли влада відправляла в табори тих, хто відмовлявся працювати або хотів залишити завод.

У березні 2023 року електронні консультації щодо перейменування міста залучили рекордну кількість жителів. У першому раунді консультацій, який тривав у формі опитування, взяли участь 759 осіб, серед яких багато молоді. Платформа дозволила роздрукувати результати опитування та списки із запропонованими назвами вулиць для подальшого розгляду. Під час другого туру жителі проголосували за нову назву свого міста – Хлібодар. Потім результати були успішно представлені на відкритому засіданні комісії.

Ольга Глущенко зазначила, що завдяки онлайн-формату процес консультацій минув ефективно та просто: «Особисто мені було надзвичайно легко працювати на платформі. Голоси підраховувалися автоматично. Нам більше не потрібно було рахувати бюлетені, сортувати папірці, виправляти помилки людей та передавати дані на цифрові пристрої. Це був чудовий досвід, який заощадив нам час, енергію та кошти».

Ольга Ситник, головна спеціалістка управління системи якості Департаменту правової політики та якості Вінницької міської ради, де активно використовують електронні консультації, вважає широку доступність інструменту головними перевагами електронних консультацій.

«За допомогою мобільних пристроїв або персональних комп'ютерів люди можуть долучитися до публічних дискусій. Онлайн-консультації дозволяють залучити різні соціальні групи, людей різного віку та статусу. Явка зазвичай чудова! Наприклад, консультації щодо перейменування вулиць охоплюють до 500 мешканців. До такого голосування долучитися, а також залучити своїх колег, друзів та родичів дуже легко завдяки інтернету. За нашими стандартами, це був важливий і масштабний процес», – вважає Ольга Ситник.

І зазначає, що електронні консультації є доволі своєчасним запровадженням, оскільки відповідають актуальним потребам українців, які не хочуть бачити радянські чи російські назви вулиць, тоді як Москва забирає життя багатьох українців на війні. «Більшість опитувань стосується перейменування вулиць. Це гостра потреба в наш час. І це дуже особисте питання для мешканців: хтось живе, працює на певній вулиці або просто проходить нею щодня. Наразі проголосовано за зміну назви 38 вулиць міста Вінниця».

Раніше процес перейменування вулиць відбувався інакше. Громадяни подавали письмові пропозиції до влади, яка потім розглядала пропозиції та консультувалася з громадськістю перед голосуванням у міській раді.

«Коли ми проводили консультації в залі, не всі мали змогу приєднатися і взяти мікрофон, щоб поставити запитання та долучитися до дискусії. За допомогою нового інструменту E-DEM будь-хто і будь-коли може надати свої зауваження та коментарі. Тепер люди можуть спілкуватися з владою через опитування, і чиновники зобов'язані реагувати на такі коментарі, ніби це формальний запит», – каже Ольга Ситник.